

RELATS DE
KOLIMÀ I
Varlam Xalàmov

Traducció:
Xènia Dyakonova
i José Mateo.
Editorial:
Días Contados
(Barcelona, 2013)
Pàgines: 327
Preu: 19 euros

**Imatge d'un
barracot femení**
en un camp de
concentració rus,
com els que descriu
Xalàmov en els
relats
ARXIU

L'última mort

Entre els testimonis més corprenedors de tota la literatura dedicada a la vida i la mort en els camps de concentració soviètics, els *Relats de Kolimà*, de Varlam Xalàmov, ocupen un lloc destacat, juntament amb els testimonis de Margarete Buber-Neumann o d'Eugènia Ginzburg. Xalàmov va passar un total de vint-i-cinc anys al *gulag* –per “contrarevolucionari trotskista”–, i disset en aquell camp, Kolimà, en el qual s'estima que van perdre la vida gairebé tres milions de persones.

Que Xalàmov pogués sobreviure a aquell infern i començar a escriure aquests relats –un total de sis volums, el primer dels quals presentem–, tots escrits a partir de la dècada dels cinquanta del segle XX, només es deu a l'atzar: la seva pròpia literatura ens descriu aquell patiment, el dia a dia, gairebé el minut a minut de la supervivència en un món que se'ns presenta de cop, assumint la nostra familiaritat amb tot l'entorn i amb aquella forma de tortura atroz, que s'havia pensat perquè tothom anés perdent la humanitat abans de perdre la vida. Els relats van haver de publicar-se primer fora de l'URSS, i només fins a finals de la dècada dels noranta s'han pogut difondre a totes les llengües cultes.

Un dels problemes morals que ens presenta aquesta mena de literatura implica plantejar-nos fins a quin punt els homes continuen sent homes en semblants condicions de ga-

na, fred i patiment, fins a quin extrem la moralitat –actuar amb desinterès, amb cura envers els altres– és encara possible quan tota la resta de coses ens han abandonat.

En això, els relats de Xalàmov són especialment pessimistes: una peça de roba val més que la vida d'un home, és cert, encara que també hi ha petits besllums de generositat, de compassió, així quan l'altre és capaç de comprendre el nostre patiment i concedir-nos una petita treva.

Sempre hi ha lloc per a les opcions

Tota la literatura que han estat capaços de fer els supervivents dels camps de treball ens posa a davant que sempre hi ha lloc per a les opcions, que la llibertat per actuar amb correcció o amb indignitat no ens abandona més que amb els últims alens de vida: davant del sofriment i el fred inenarrables, quan la desaparició de tota esperança ens força a concentrar la mirada en el present i en els objectes i aliments visibles. Literatura de primera magnitud, un clàssic que no sabem si està més enllà de la modernitat de les formes o que potser ens porta abans del naixement de totes elles. Una obra que ens fa sentir, amb una prosa esmolada i sense florilegis, fins i tot la impossibilitat de fer literatura d'allò que només és experiència inenarrable.

La traducció de Xènia Dyakonova i José Mateo és excel·lent. *

Primer confinament

L'escriptor rus Varlam Xalàmov (1907-1982) va ser acusat de trotskista. No combregava amb la manera de fer de Stalin i es va dedicar a difondre les *Cartes al Congrés del Partit* de manera clandestina. Aquestes cartes, anomenades *Testament de Lenin*, van ser un advertiment contra una eventual successió de Stalin al capdavant del Partit Comunista. Xalàmov va ser arrestat el 19 de febrer del 1929 i va ser enviat, per primer cop i durant tres anys, a un camp de treball. Internat passaria part de la seva existència.